

NN-123

November-2017

M.Com., Sem.-III

503 : Management Control System

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (a) ઔપચારિક સંચાલન નિયંત્રણ પ્રક્રિયા સમજાવો. 7
- અથવા**
- સંચાલન અંકુશ (નિયંત્રણ) એટલે શું ? સંચાલન અંકુશનો વિસ્તાર અને પ્રકૃતિ સમજાવો.
- (b) ટૂંકમાં જવાબ લખો : (ગમે તે બે) 4
- (i) નિયંત્રકના કાર્યો અંગે ચર્ચા કરો.
- (ii) સંચાલન અંકુશ (નિયંત્રણ) પ્રક્રિયા અને અન્ય નિયંત્રણ પ્રક્રિયા વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો.
- (iii) આયોજન અને નિયંત્રણ કાર્ય વચ્ચેના સંબંધની ચર્ચા કરો.
- (c) એક કે બે લીટીમાં જવાબ આપો : 3
- (i) સ્વયં નિયંત્રણ એટલે શું ?
- (ii) જવાબદારી કેન્દ્રો એટલે શું ?
- (iii) અંકુશ (નિયંત્રણ) સિસ્ટમના ઘટકો જણાવો.
2. (a) નિયંત્રણ પ્રક્રિયાના સાયબરનેટિક નમૂનારૂપ વિશે વિગતવાર વર્ણવો. 7
- અથવા**
- સંચાલન અંકુશ (નિયંત્રણ) ડિઝાઈનના મુદ્દાઓ સમજાવો.
- (b) ટૂંકમાં જવાબ આપો : (ગમે તે બે) 4
- (i) સંચાલન અંકુશ (નિયંત્રણ) સિસ્ટમની ડિઝાઈનને અસર કરતાં પરિબળોને સમજાવો.
- (ii) અંકુશ (નિયંત્રણ) સિસ્ટમ પર માહિતી ટેકનોલોજીની અસર જણાવો.
- (iii) નિયંત્રણ પ્રક્રિયા વંશવેલો (hierarchy) એટલે શું ?
- (c) એક કે બે લીટીમાં જવાબ આપો : 3
- (i) મૂલ્ય ધારણા એટલે શું ?
- (ii) હકીકતલક્ષી ધારણા એટલે શું ?
- (iii) સાયબરનેટિક સિસ્ટમની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.

3. (a) કુલ ગુણવત્તા સંચાલનના મુખ્ય સિદ્ધાંતોની ચર્ચા કરો. 7

અથવા

સંચાલન શૈલી સંચાલન અંકુશ પ્રક્રિયા પર કેવી રીતે અસર કરે છે ?

- (b) ટૂંકમાં જવાબ આપો : (ગમે તે બે) 4
- (i) કોર્પોરેટ સંસ્કૃતિ એટલે શું ?
- (ii) પારસ્પરિક અંકુશની લાક્ષણિકતાઓની ચર્ચા કરો.
- (iii) ડિઝાઈન ગુણવત્તા શું છે ?
- (c) એક કે બે લીટીમાં જવાબ આપો : 3
- (i) જટિલ સફળતા પરિબલ એટલે શું ?
- (ii) ગ્રાહક વફાદારી એટલે શું ?
- (iii) શીખવાની સંસ્થા (લર્નિંગ ઓર્ગેનાઈઝેશન) એટલે શું ?

4. (a) બિન-નફાકારક સંગઠનોની સંચાલન અંકુશ સિસ્ટમ સમજાવો. 7

અથવા

બહુરાષ્ટ્રીય કંપનીઓના નિયંત્રણ મુદ્દાઓ સમજાવો.

- (b) ટૂંકમાં જવાબ લખો : (ગમે તે બે) 4
- (i) વિવિધ પ્રકારનાં વિનિમય દર સંપર્ક દર્શાવો.
- (ii) બહુરાષ્ટ્રીય કંપનીઓ દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતી વિવિધ ટ્રાન્સફર પ્રાઈસિંગ પદ્ધતિઓ પર ચર્ચા કરો.
- (iii) સાંસ્કૃતિક તફાવત એટલે શું ?
- (c) એક કે બે લીટીમાં જવાબ આપો. 3
- (i) ભંડોળ એકત્રીકરણ એટલે શું ?
- (ii) વિનિમય દર એટલે શું ?
- (iii) ફાળો આપેલ મૂડી એટલે શું ?

- (1) સ્ટોકનું સ્તર નક્કી કરવું તે _____ પ્રવૃત્તિ કહેવાય જ્યારે ફરીથી તેની માંગણી મુકવી તે _____ પ્રવૃત્તિ છે.
- (a) વ્યૂહરચનાની રચના, સંચાલન અંકુશ
(b) સંચાલન અંકુશ, કાર્ય અંકુશ
(c) કાર્ય અંકુશ, સંચાલન અંકુશ
(d) સંચાલન અંકુશ, વ્યૂહરચનાની રચના
- (2) સંચાલન અંકુશ વ્યૂહરચનાની _____ પર મુખ્યત્વે ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
- (a) રચના (b) અમલીકરણ
(c) ધ્યેય (d) ઉપરનાં બધા વિકલ્પ
- (3) _____ કેન્દ્ર એક સંસ્થા એકમ છે, જેમાં આવક અને ખર્ચ બંને નાણાકીય શરતોમાં માપવામાં આવે છે.
- (a) પડતર ખર્ચ (b) મહેસૂલ (આવક)
(c) ખર્ચ (d) નફો
- (4) _____ માળખામાં, કાર્યકારી એકમોમાં દ્વિ-જવાબદારીઓ છે.
- (a) કાર્યાત્મક (b) વ્યવસાય
(c) મેટ્રિક્સ (d) વિભાગીય
- (5) _____ માપ ભૂતકાળની કામગીરીનો સંકેત આપે છે જ્યારે _____ માપ ભવિષ્યના પ્રદર્શનનું સૂચક છે.
- (a) નાણાકીય, બિન-નાણાકીય
(b) બિન-નાણાકીય, નાણાકીય
(c) આંતરિક, બાહ્ય
(d) બાહ્ય, આંતરિક
- (6) _____ નિયંત્રણ સંચાલનને વ્યૂહાત્મક અનિશ્ચિતતાઓની ચેતવણીઓ આપે છે.
- (a) આંતરિક (b) પારસ્પરિક
(c) ઔપચારિક (d) અનૌપચારિક
- (7) _____ એ પસંદગીની વ્યૂહરચનાને અમલમાં મૂકવા માટે કંટ્રોલ સિસ્ટમ ડિઝાઇનમાં મહત્વપૂર્ણ છે જ્યારે _____ મેનેજમેન્ટ નિયંત્રણની માહિતીનો ઉપયોગ દ્વારા નવી વ્યૂહરચનાઓ વિકસાવવા માટેનું માગદર્શન કરે છે.
- (a) જટિલ સફળતા પરિબળ, વ્યૂહાત્મક અનિશ્ચિતતા
(b) વ્યૂહાત્મક અનિશ્ચિતતા, જટિલ સફળતા પરિબળ
(c) આંતરિક નિયંત્રણ, પારસ્પરિક નિયંત્રણ
(d) પારસ્પરિક નિયંત્રણ, આંતરિક નિયંત્રણ

- (8) સંસ્થાઓ વચ્ચેના નિયંત્રણ સિસ્ટમોમાં તફાવતને સમજાવવા માટે _____ મહત્વપૂર્ણ છે.
- (a) સાંસ્કૃતિ ધોરણો
 - (b) સંચાલન શૈલી
 - (c) કુલ ગુણવત્તા સંચાલન
 - (d) ઉપરોક્ત બધાં
- (9) _____ પાસે સંચાલન પ્રવૃત્તિઓ અને ફાળો પામેલ મૂડી સંબંધિત નાણાકીય નિવેદનોના બે સેટ છે.
- (a) નફો સંસ્થા
 - (b) બિન-નફો સંસ્થા
 - (c) સેવા સંસ્થા
 - (d) ઉપરનાં બધા
- (10) _____ સંસ્કૃતિના કર્મચારીઓ વ્યક્તિગત પ્રદર્શન પર આધારિત પુરસ્કારને પસંદ કરતા હોય છે, જ્યારે _____ સંસ્કૃતિના કર્મચારીઓ જૂથ-આધારિત પારિતોષિકોને પસંદ કરે છે.
- (a) વ્યક્તિગત, સામૂહિક સંગઠન
 - (b) સામૂહિક સંગઠન, વ્યક્તિગતતાવાદી
 - (c) ઉચ્ચ સંદર્ભ, ઓછી સંદર્ભ
 - (d) નીચા સંદર્ભ, ઉચ્ચ સંદર્ભ
-

NN-123

November-2017

M.Com., Sem.-III

503 : Management Control System

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (a) Explain the Formal management control process. 7

OR

What is Management Control? Discuss nature and scope of Management Control Systems.

- (b) Answer any **two** in brief : 4

(i) Discuss the functions of the controller.

(ii) Difference between Management Control Process and other Control Process.

(iii) Discuss the relationship among planning and control function.

- (c) Answer in **one** or **two** sentences. 3

(i) What is self control ?

(ii) What is Responsibility Center ?

(iii) State the elements of control system.

2. (a) Describe in detail the Cybernetic paradigm of control process. 7

OR

Explain the issues in designing Management Control.

- (b) Answer any **two** in brief : 4

(i) Explain the factors influencing the design of Management Control System.

(ii) State the impact of information technology on control system.

(iii) What is Control Process Hierarchy ?

- (c) Answer in **one** or **two** sentences. 3

(i) What is Value premise ?

(ii) What is Factual Premise ?

(iii) State the characteristics of Cybernetic System.

3. (a) Discuss the main principles of Total Quality Management. 7
- OR**
- How does management style affect the management control process ?
- (b) Answer any **two** in brief : 4
- (i) What is Corporate Culture ?
- (ii) Discuss characteristics of Interactive Control.
- (iii) What is Design Quality ?
- (c) Answer in **one** or **two** sentences : 3
- (i) What is Critical success factor ?
- (ii) What is Customer Loyalty ?
- (iii) What is Learning Organization ?
4. (a) Explain management control system of non- profit organizations. 7
- OR**
- Explain control issues in multinational corporations.
- (b) Answer any **two** in brief : 4
- (i) Explain various types of exchange rate exposure.
- (ii) Discuss different transfer pricing methods used by MNCs.
- (iii) What is cultural difference ?
- (c) Answer in **one** or **two** sentences. 3
- (i) What is Funds Accumulation ?
- (ii) What is exchange rate ?
- (iii) What is Contributed Capital ?
5. Choose the correct option : 14
- (1) Deciding the inventory level is _____ activity while reordering an item is _____ activity.
- (a) Strategy formulation, Management control
- (b) Management control, Task control
- (c) Task control, Management control
- (d) Management control, Strategy formulation
- (2) Management control focuses primarily on strategy _____.
- (a) Formulation (b) Implementation
- (c) Objectives (d) All of the above

- (3) _____ center is an organization unit in which both revenues and expenses are measured in monetary terms.
- (a) Cost (b) Revenue
(c) Expense (d) Profit
- (4) In _____ structure, functional units have dual responsibilities.
- (a) Functional (b) Business
(c) Matrix (d) Divisional
- (5) _____ measure is a lagging indicator of past performance while _____ measure is a leading indicator of future performance.
- (a) Financial, Non-Financial
(b) Non-Financial, Financial
(c) Internal, External
(d) External, Internal
- (6) _____ control alerts management to strategic uncertainties.
- (a) Internal (b) Interactive
(c) Formal (d) Informal
- (7) _____ are important in control system design to implement the chosen strategy while _____ guide the use of management control information in developing new strategies.
- (a) Critical success factors, Strategic uncertainties
(b) Strategic uncertainties, Critical success factors
(c) Internal control, Interactive control
(d) Interactive control, internal control
- (8) _____ are important to explain the difference in control systems between the organizations.
- (a) Cultural norms
(b) Management Style
(c) Total Quality Management
(d) All of the above

- (9) A _____ organization has two sets of financial statements relating to operating activities and relating to contributed capital.
- (a) Profit organization
 - (b) Non-profit organization
 - (c) Service organization
 - (d) all of the above
- (10) _____ culture employees are likely to prefer reward based on individual performances while in _____ culture employees prefer group based rewards.
- (a) Individualistic, Collectivist
 - (b) Collectivist, Individualistic
 - (c) High context, low context
 - (d) Low context, high context
-